

Mai vei Elder M. Russell Ballard
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Taleva Lesu

Me da sa na vakaitavi kece sara ena cakacaka ni kaulotu meda vakaisosomitaka na yalo ni taqaya kei na vakabauta dina.

Ena Sepiteba ni yabaki oqo sa na yabaki onosagavulukava kina na noqu a lesu mai na kaulotu mai Igiladi. Ena ikatolu ni siga ni noqu lesu mai, au a lako kina ki na dua na danisi ni Hello Day kei na dua na noqu itokani ena University e Utah. E a kaya vei au ni dodonu meu laki sotava mada e dua na goneyalewa rairai totoka o Barbar Bowen, e dua ka sa ikarua ni nona yabaki ena univesiti. E a laki kauti koya mai ka vakaveikilaitaki keirau ka sa tekivu sara me keirau danisi.

Kena leqa ni oqo e dua na danisi ka vakatokai na “danisi veikerei” (tag dance), Ka kena ibalebale ni o drau na danisi walega kei goneyalewa me yacova ni dua e mai kerea mo sa vagalala. Ia, o Barbara e kilai levu toka ka sa bau taleitaki sara ga vakalevu, ka keirau danisi walega ena vica na miniti sa mai kerei koya tale e dua na cauravou ka meu sa vagalala.

O ya sa sega sara ga ni vinaka vei au. Niu a sa vulica mai na noqu kaulotu na bibi ni talevi lesu, au a taura mai na nona naba ni talevoni ka qiriti koya sara ena siga ka tarava meu veibukutaki koya, ia e osooso ka levu na nona lesoni me vulica. Ia au vakavinavinaka, ni a vakavulici au na noqu kaulotu meu dau cikecike ena

noqu sotava na veivakayalolailaitaki, me yacova sara ni keirau sa rawa ni veigadivi. Ka sa tekivu sara ga e kea na neirau sa dau veigadivi. Ena veigauna ni veigadivi vakaoqori au a sa vakalomavinakataki koya kina ni o au duadua ga na daukaulotu sa lesu mai na kaulotu ka tuvaki vinaka duadua na nona bula—me vaka tu madaga na nona kila o koya. Ia oqo, sa oti e 64 na yabaki, sa vitu kina na luvequ, ka levu na makubuqu, kei na vica vata na makubuqu vakarua ka ra sa tu me ivakadinadina ni kevaka me vakacava sara na dina o tukuna tiko, ena sega ni vakavatukana na nomu sasaga kevaka

e sega ni ko na saga mo dinata ka yalodinataka ena kena talevi lesu.

Oqo beka na vuna au sa vakayararataki kina nikua meu taleva lesu tale mada e rua na noqu ivunau ena vica na koniferedi raraba sa oti.

Ena koniferedi ni Okotova 2011 au a veivakauqeti kina meda nanuma na vosa bibi oqo ni Turaga: “Raica ena yaca ni noqu lotu na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.”¹

E a sa vakamatatataka sara ga ena veivoso oqo na Turaga ni oqo e sega walega ni dua na itutu, ia, na yaca me na kilai kina na Nona Lotu. Ni sa vakamatatataka vaka o ya na ka e vinakata, meda sa kakua tiko ni vakatoka na Lotu ena dua tale na yaca, me vaka na “Lotu Momani” se “Lotu LDS.”

Na vosa *Momani* ena rawa ni vakayagataki ena so tale na vanua ena rogo matau ni tukuni tiko o ira na lewenilotu ivuvu ni lotu Momani, se ena so tale na vanua, me vaka na the Mormon Tabernacle Choir. Era kilai tani na lewenilotu mera Momani ena nodra veimaliwai kei ira era sega ni lewe ni lotu, ena rawa ni da na tukuni keda ni da Momani, ia meda na vakaikuritaka toka ena yaca taucoko ni Lotu.

Kevaka me ra vulica na lewenilotu me ra vakayagataka na yaca dodonu ni Lotu ena kena semati kina vosa *Momani*, ena vakabibitaka tiko ni o keda eda Lotu Va-Karisito ka lewena na Lotu ni iVakabula.

Ra veiwekani meda sa tekivu vakamura ka vakamatautaka na itovo ni kena vakamatatataka ni o keda eda

lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na ikarua ni itukutuku au na via vakamuraia e a soli ena koniferedi raraba, ka se qai vakayacori oti walega oqo ena noqu a vakauqeti keda kina na lewenilotu meda masulaka meda muataki yani vua e dua me na vakauqeti me rogoca na kosipeli vakalesu-imai ni bera na Siganisucu. E so na lewenilotu era sa wasea mai vei au na revurevu era sotava ena nodra kerea vua na Turaga me dua na madigi ni nodra wasea na itukutuku ni lotu.

Dua na ivakaraitaki e dua na daukaulotu ka sa lesu mai na kaulotu, e a masulaka me muataki yani vua “e dua” ka na rawa ni na tukuna vua. E a yaco mai vua na yaca ni dua na nona itokani mai koronivuli. E a vakaraici koya ena “Facebook” ka kila mai kina ni o koya e a sa masumasu voli me kila na inaki kei na ibalebale ni nona bula. E a vakamuraia yani ena gauna saraga a vaqara voli mai kina o goneyalewa, ka sa mai papitaiso sara ena vula o Tiseba.

E levu sara na veimadigi vakaoqori era a tukuni mai vei au ia e vica walega e a talevi lesu me vaka a cakava na cauravou oqo.

O au e dua au sa vakabauta dina sara ga na ivakavuvuli ni talevi lesu. Me vaka ga e tukuni ena idusidusi ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli*, “Ni o vakayacora e dua na veisureti ka sega ni talevi lesu tale e vaka e dua na ilakolako e sega ni vakaoti, se mo volia e dua na tikite ni veivakamarautaki ka o qai sega ni lako kina kena vale ni sarasara. Kevaka ena sega ni raici lesu ena maumau wale na veisureti oqori.”²

Na *Vunautaka na Noqu Kosipeli* e vakavulici keda kece me da kakua walega ni veisureti ia meda taleva lesu tale na noda veisureti. Na inaki ni veivakalotutaki e vakamacalataki ni nodra surerti e so, “mera lako mai vei Karisito ena nomu vukei ira me ra ciqoma na kosipeli vakalesui mai, ena nodra vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, veivutuni, papitaiso, ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu, ka vosota me yacova na ivakataotioti.”³

Na veisureti sa dua tiko na tiki ni itosotoso. Ia mo na raica ni levu

sara na ka me na caka mai vei ira na lewenilotu. Na kena soli tu ga na veisureti vei ira na tamata me ra mai rogoci ira na daukaulotu. E wili talega kina na kena talevi lesu mai vei ira na daukaulotu ena kena vakabulabulataki na vakabauta, na veivakauqeti kina veivutuni, na vakavakarau kina laki caka veiyalayalati ka vosota yani me tawamudu.

Na ivakavuvuli ni talevi lesu oqo e vakamatatataki tu ena ivola e tiko ena ivola na Cakacaka:

“E rau sa lako vata ko Pita kei Joni kina vale ni soru. . . .

“A sa dua na tamata a sa lokiloki mai na kete i tinana sa colati voli ko koya era sa vakadavora ena veisiga ena mata ni katuba ni vale ni soru sa vakatokai ko Lagilagi me kere ka ni loloma vei ira sa curu ena vale ni soru;

“Ko koya ni sa raici Pita kei Joni ni rau sa voleka ni curu ki na vale ni soru

“A rau sa raici koya matua ko Pita kei Joni, ka kaya vua, Raici keirau matua.

“A sa vakaraici rau ko koya ni sa nanuma ena rawata mai vei rau e dua na ka.

Sa qai kaya ko Pita, “A siliva kei na koula sa sega ni tu vei au ia, na ka ga sa tu vei au kau na solia vei iko, Ena yaca i Jisu Karisito na kai Nasareci mo tucake ka lako.”

O ya e dua na veisureti kaukauwa mai vua e dua na tamata ni Turaga, se vakaevai? Ia, o Pita e sega ni sa yala sara toka ga e kea ena veisureti. Na ivolanikalou e tomana ka kaya, “sa qai taura na ligana imatau, ka sa qai tubera cake sa qai vakaukauwataki sara na yavana kei na nona qurulasawa.”

“Sa qai rika cake ko koya ka wavu tu ka lako voli, a sa *curu vata kei rau kina valenisoro*, a sa lako ka rika, ka vakarokorokotaka na Kalou.”⁴

E a sega walega ni kaciva o Pita na nona kaukauwa ni matabete ka sureta na tamata oqo me tucake ka lako. E a muria na nona veisureti ena nona dodoliga yani vua na tamata oqo, ka taura na ligana imatau tuberi koya cake talega ka lako vata yani kei koya kina valetabu.

Ena yalo ni ivakaraitaki ka a vakaraitaka o Pita, meu sa na vakatura mada me da sa na vakaitavi kece sara ena cakacaka ni kaulotu meda vakaisosomitaka na yalo ni taqaya kei na vakabauta dina, ka sureta e dua ena

veivulatolu se vaka va ena veiyabaki—mera na vakavulici mai vei ira na daukaulotu tudei. Era sa vakavakarau mera na veivakavulici ena Yalotabu, ena nodra sa vakarau mera mai veivakavulici ena veidusimaki ni Turaga. Meda duavata ka taleva lesu na noda veisureti, kauti ira mai, ka laveti ira cake, ka taubale vata yani kei ira ena nodra ilakolako vakayalo.

Mo ni vukei ena icakacaka ni veiqaravi oqo, au sa sureti kemuni na lewenilotu se cava ga na nomuni itavi ena lotu se nomuni dau lotu wasoma se warai mo ni taura e dua na ilavelave ni *Vunautaka na Noqu Kospeli*. Ena rawa ni ko ni taura e dua mai na sitoa ni lotu vakakina ena initaneti. Na kena ka tiko ena initaneti ena rawa ni wiliki se vakavodoki ka sega ni saumi. Sa dua na idusidusi kina cakacaka ni kaulotu—ka sa idusidusi kivei kivei keda kece sara. Wilika, vulica, ka qai bulataka na ka ko sa vulica me na vukei iko mo kila na ka mo cakava mo kauti ira mai kina na yalo vei Karisito ena veisureti kei na taleva lesu. Me vaka ga e a sa tukuna oti o Peresitedi Thomas S. Monson, “Oqo sa kena gauna vei ira na lewenilotu kei na daukaulotu mera sa cakacaka vata ena were ni vaini ni Turaga mera kaumai na yalo vei Koya.”⁵

A vakavulici ira na nona tisaipeli o Jisu Karisito:

“E dina sa vakalewe na yabaki a ra sa lewe lailai ga na ivakatawa ni were.

“O koya mo dou qai masuti koya na iTaukei ni were; me tala yani e so na ivakatau ni were kina nona were.”⁶

Na Turaga sa sauma na masu o ya ena noda gauna oqo ena levu duadua ni iwiliwili ni daukaulotu ena itukutuku kei vuravura. Na kedra ituvaki na ua ni dauveiqaravi yalodina oqo, sa solia kina vei keda na Turaga e dua tale na madigi meda vukei koya mera sa tamusuki mai na yalo oqori.

E tiko na ivalavala mera veivukei kina na lewenilotu ena nodra vukei na daukaulotu totoka oqo. Kena ivakairaitaki, ni sa rawa ni o tukuna vei rau na daukaulotu ni ko sa vulica tiko na *Vunautaka na Noqu Kospeli* ka tarogi rau se cava erau sa vulica tiko. Ena nomu sa wasea tiko kei ira e so tale, na nomudrau veivakayalovinakataki kei na daukaulotu sa na totoka cake sara, me vaka ga e a sa veivakaroti kina na Turaga:

“Ia, mera vunau ko ira ena yaca ni Turaga na Kalou na nodra iVakabula na kai vuravura.”⁷

Raica, “Au sa talai kemudou yani mo dou veivakavulici ka vunauci ira na tamata ia sa nodra itavi na tamata yadua era sa rogoca na nomudou ivunau mera vunauci ira na wekadra.”⁸

Ra veiwekani e rawa li ni ko ni vakasamataka na revurevu ni kena vulici na *Vunautaka na Noqu Kospeli* kina matavuvale kei ira na itokani ena nodra sa veiwasei ena ivola kei na i-meli? Sa rawa li ni ko ni na raitayaloyalotaka

na veivakalougatataki ena yaco mai kina matavuvale ni ra sa kila, kei na veika era na vulica na luvadra tagane kei na yalewa ka veituberi tiko ena vuravura ni kaulotu? Ena rawa tale beka ga mo na tekivu vakasamataka toka na kena na tasoro mai na loloma ni veisorovaki ka sa na wili me noda yadua se vakailawalawa me vaka a sa yalataka oti tu na iVakabula vei ira era dau wasea na nodra ivakadinadina me ra vakauqeti mai kina na yalo vakayadua mera lesu Vua—ka qai taleva lesu tale na veisureti oqori?

“Dou sa kalougata,” e a kaya na Turaga vua na parofita o Josefa Simici, “koi kemudou ni sa volai mai lomalagi na nomudou itukutuku me ra dikeva na agilosi, io, era sa rekitaki kemudou ka sa bokoci na nomudou ivalavala ca.”⁹

“Raica au a vosota na nomudou i valavala ca e na i vakaro oqo—ia mo dou yalodina tiko ga . . . ia mo dou tukuna yani ki vuravura taucoko na veika sa vakatakilai vei kemudou.”¹⁰

Kevaka eda taleva lesu, ena sega ni biuti keda sobu na Turaga. Au sa raica na kena dau sega ni tukuni rawa na marautaki na veisureti mai na ivakadinadina kei na kena talevi lesu ena yalodina mai vei ira na lewe ni Lotu ena veiyasai vuravura. Mai Argentina wale tikoga oqo au vakauqeti ira na lewenilotu mera sureta e dua me lako mai ki lotu ni bera na koniferedi raraba oqo. E dua na gone yabaki walu, na yacana o Josua e a rogoca ka sureti nona itokani vinaka duadua kei

ratou na nona matavuvale kina dua na soqoni ni valedolavi ena nodratou tabanalevu mai Buenos Aires. Meu wilika mada e dua na ivola au ciqoma baleti Josua kei na nona veisureti kei na taleva lesu

“Ena veiminiti yadua e dau curu kina i tuba o Josua me laki raica se ratou na lako dina mai se sega. E kaya ni kila ni ratou na lako dina mai.

“Ni sa toso yani na yakavi o ya, eratou sa sega ni lako mai na itokani nei Josua, ia e sega ni yalolailai kina o koya. E lako me laki raica na mata-mata ena veiya vica ga na miniti. Ni sa yaco mai na gauna me sa maroroi na iyaya sa tekivu rikarika o Josua ka kailavaka, ‘Eratou sa yaco mai! ‘Eratou sa yaco mai!’ Au rai cake yani ka raica e dua na matavuvale taucoko ni ratou sa lako tiko mai. E cici yani o Josua me kidavaki ratou ka veimokomoko kei nona itokani. Eratou lako kece mai ka vaka me ratou taleitaka na soqoni a caka. Eratou kauta e so na ivola lobi ka ratou sa mai veikilai vinaka sara kei na so na lewenilotu. Sa dua na ka vakasakiti na raica na vakabauta ni gonetagane lailai oqo ka kila ni rawa ni ra dau daukaulotu talega na gone ena Lalai.”¹¹

Sa noqu ivakadinadina ni noda na cakacaka vata,vaqara e dua, sureti koya, ka taleva lesu na veisureti ena vakabauta kei na yalodina ena marau-taki keda na Turaga, eda na kunea e drau vakaudolu na luvena na Kalou ka ra na mai kua na inaki kei na vaka-cegu ni ra sa mai lewena na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Me vakalougatataki keda vakayadua na Turaga ena noda sasaga meda vakusakusataka na cakacaka ni veivakabulai, sa noqu masu ena yalomalumu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 115:4.
2. *Vunautaka na Noqu Kosipeli: iDusidusi kina Veiqaravi ni Daukaulotu* (2004), 200.
3. *Vunautaka na Noqu Kosipeli*, 1.
4. Cakacaka 3:1–8; kuri na kena vakabibitaki.
5. Thomas S. Monson, “Ni Sa Kidavaki Mai Kina Koniferedi,” *Liaona*, Nove. 2013, 4.
6. Maciu 9:37–38.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 1:20.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 88:81.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 62:3.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 84:61.
11. iVola vakaitaukei, 10 ni Maji, 2014.

Mai vei Jean A. Stevens

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai

“Kakua Ni Ko Rere, Niu Sa Tiko Vata Kei iKo”

Ni da sa vakatorocaketaka vakalevu na noda vakararavi kei na vakabauta na Turaga, sa na rawa ni da na rawata na Nona kaukauwa ni veivakalougatataki kei na veisereki.

Dau vica wale sara na ka e vakilai ni da sa yacova na gauna talei vakaitubutubu. E na sega tale ni dua na ka me kamikamica cake me tauvata kei na noda sa ciqoma e dua na gonelailai, sucu vou mai lomalagi. E dua na ganequ e a vakila na yalo vata oqo ena dua na sala veilauti. E a sucu dole na imatai ni luvena tagane ka 2 na paudi 14 na onisi (1.3 kg) na kena bibi. E a maroroi voli o Hunter ena imatai ni rua na vula ni nona bula ena vanua ni veisusu bibi sara ena valenibula. Na vica na vula oqori e a gauna vakasasameni sara ki na matavuvale, ka ni a vakanuinitaki ka kerei vakawasoma kina vua na Turaga na Nona veivuke.

Sa vakararavitaka sara ga na nona bula o Hunter lailai. E a sasaga me rawata na kaukauwa vakayago me rawa ni bula tiko kina. Na liga kaukauwa nei tamana dauloloma e dau wasoma na kena dodo yani me taura na liga somidi lailai ni luvena tagane me rawa ni na vakauqeti koya tiko na luvena sucu dole.

Sa vakakina o ya vei ira kece na luvena na Kalou. Dau dodo wasoma mai na liga ni Tamada Vakalomalagi vei keda yadua ena Nona loloma tawa yalani. O Koya e tiko vua na kaukauwa ena veika kece ka gadreva vakalevu me vukei keda me da vuli, tubucake, ka lesu tale Vua. Oqo e vakamacalataka na inaki nei Tamada: “mera tucake tale mai na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu.”¹

Ni da sa vakatorocaketaka vakalevu na noda vakararavi kei na vakabauta na Turaga, sa na rawa ni da na rawata na Nona kaukauwa ni veivakalougatataki kei na veisereki.

E tasereki ka sinai tu ena iVola i Momani na italanoa totoka ni kaukauwa ni Turaga me dauveisereki vei ira na Luvena. E vakamatatataka sara tu ga o Nifai ena imatai ni iwase ni ivola. Eda na wilika ena tikina e 20, “Ia, koi au, ko Nifai, au na vakatakila vei kemudou ni sa yalo loloma na Turaga vei ira kece ga sa digitaka ko Koya